ORATIO
In Synodo Prouinciali Petricouienſi,

Præſidente

Illuſtriſsimo & Reuerendiſſ: Domino,

D. IOANNE WĘZYK,
ARCHIEPISCOPO GNESNENSI,
LEGATO NATO,
AC REGNI POLONIÆ PRIMATE,
PRIMOQVE PRINCIPE,

Habita

Ab

A. R. D. IOANNE FOXIO, *Archidiacono Crac.*

Die 22. Maij. 1628.

CRACOVIÆ,
In Officina Andreæ Petricouij, S. R. M. Typographi.
Anno Domini, 1628.

1

IN STEMMA ILLVSTRISSIMI.

INfula, Cruxq́; tuum Serpentis Stemma coronat:
Tu Patriam precibus, consilijsq́; iuuas.

Illustrißimo & Reuerendißimo Domino,

D. IOANNI WĘZYK,

Dei & Sedis Apostolicæ Gratia, ARCHIEPISCOPO GNESNEN. LEGATO NATO, ac Regni Poloniæ Primati, Primoq; Principi. &c. &c.

SErmonem, voluntate & iussu Tuo Ill^me & Rñ^mi Princeps & Archipræsul, in Synodo Prouinciali, à me habitum; non illo quidem Oratorio nimis exquisito stylo, puro tamen & Latino conscriptum, ac ad amußim verborum Architecti sapientis, interpositis sacrarum literarum & Patrum testimonijs, concinnatum: iterum nouâ veste indutum, hoc est, typis excussum, in conspectum Tuum mitto; Tum quod formam boni Sacerdotis & Pastoris, quam ego verbis adumbrare conatus sum, vitâ & moribus exprimas: tum vt si quid in eo ad ædificationem dictum est, ad absentium quoq; vtilitatem proferatur: ille verò in lucem emissus, Tui Nominis splendore gratior & ornatior appareat.

Porrò Deum Opt: Max: supplex rogo, vt qui in Te mirificum ardorem ad sui cultum excitandum propagauit, ille vitam diuturnam & vires integras ad tot & tantos in Ecclesia & Repub: labores perferendos largiatur; quò penè naufraganti Patriæ, consiliorum Tuorum, quâ polles prudentia, acccedente eò summâ, qua in Regno vales auctoritate, opem non dubiam, quamprimùm ferre poßis. Tu verò Ill^me Princeps me, eâ qua dudum immeritum cæpisti beneuolentiâ prosequi, ac Amplißimo patrocinio tueri quæso velis. Viue diu fælix, Ecclesiæ, Patriæ, ac bonis, quas impensè amas, literis. Crac: die sexta, Mensis Iunij. Anno Domini, 1628.

Illustriss: & Rndiss: Celsitud: Vestræ

deuotus obsequiis Sacerdos

IOANNES FOXIVS, Archidiac: Crac.

ORATIO.

CVm Veſtrum hunc auguſtum conſeſſũ intueor, ILLVSTR: AC REVER: ARCHIPRÆSVL, REVERENDIS: ANTISTITES, PATRES ET FRATRES VENERANDI, Videre mihi videor Duces populi, Principes militiæ Chriſti, Architectos quoſdã Spirituales, illis verbis recenſitos: Et ipſe dedit quoſdam quidẽ Apoſtolos, quoſdam autem Prophetas, alios Euangeliſtas: alios autem Paſtores & Doctores, ad conſummationẽ Sanctorum, in opus miniſterij, in ædificationem Corporis Chriſti. Ephes: 4. Vos ſanè eſtis, qui in Apoſtolorum loca ſucceſſiſtis. Vos item cæteri, adſciti in opus miniſterij, in ædificationem Corporis Chriſti.

At quænam ſit iſta fabrica Spiritualis; quæ materia, ex qua Chriſti corpus ædificari, & conſummatio Sanctorum effici debeat: operæ prætium eſt, vel in primis, cognoſcere. Neq; verò ego tantum mihi tribuo, vt eam rem vel animo concipere, vel verbis exprimere valeam; ſed ipſum qui hæc verba protulit, qui ſe Spiritum Dei habere affirmauit, ipſum inquam Magiſtrum, alio loco, & fundamentum, & materiam ac ordinem ædificiorum, adferentem, audite.

Vt ſapiens architectus fundamentum poſui: 1. Cor: 3.

 Funda-

Fundamentum autem aliud nemo ponere potest præter hoc, quod positum est, quod est CHRISTVS IESVS. Vnusquisq; autem videat, quomodo superædificet. Si quis autem ædificauerit supra fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides præciosos; ligna, fænum, stipulam: vniuscuiusque opus manifestũ erit. Et vniuscuiusq; opus quale sit, ignis probabit. Si cuius opus manserit; quòd superædificauit, mercedem accipiet: si cuius opus arserit; detrimentum patietur. Doctrinam hanc Apostoli, sublimem à S. Augustino inter illa deputatam, Aug: in quæst: ad Dulce: q. 1. quæ in D. Pauli Epistolis difficilia esse intellectu Princeps Apostolorum censuit; & loco huic celebri, & tempori calamitoso, valdè accomodatam esse existimo. Cùm enim ignis diu latens callidi hostis exarserit, & carbones inferni in perniciem Ecclesiæ succensi sint ab eo: summoperè necessarium est, talia à nobis in primis ædificia construi, & in hac prima, quod Deus secundet, NOVI PRIMATIS Synodo, legibus firmari, quæ & irã Dei placare, & inimici sæuientis impetum possint euadere: in quibus ex hac Apostoli sententiâ in medium adferendis meus sermo versabitur: qui Vestra voluntate susceptus, Vestro, quæso, fauore & beneuolentiâ, inprimis autem Dei ope adiutus, ad ipsius gloriam decurret.

Illud

Illud autem inprimis præfari volo: hac reconditâ doctrinâ, non solùm Episcopos, sed etiã ipsorũ administros Presbyteros, voluisse Doctorem gentiũ erudire: quod satis illa verba ostendunt. Vnusquisq; videat, quomodo superædificet: Dei enim adiutores sumus. Ita sanè, idem Apostolus, illas benè viuendi formulas, quas Præsulibus præscripsit, ad Sacerdotes etiam, quibus nulla alia præcepta dedit, referri voluit: quod in toto Orationis meæ cursu, quæso, meminerìtis; vt quæ de Antistitum munere dicentur, Sacerdotalis quoq; officij esse censeantur; & quæ Sacerdotum sunt munia, ab illis Antistites non eximantur. 1. Tim: 3.

In duos itaq; ordines, tota series ædificij Ecclesiastici distribuitur: Bonum enim Ecclesiæ, Ministri eius, quos Apostolus adiutores Dei appellat, bifariam promouent. Alij sanctitate, doctrinâ, & iustitiâ coram Deo; quod ædificium auro, argento, & lapidibus preciosis exprimitur. Alij diuitiarum splendore, & temporalium rerum incrementis coram hominibus; quæ structura prioris comparatione, lignea, fænea, & straminea censetur. De vtrisq; structuris: ac primò de istis magnificis, tum de vilioribus, dicere institui.

Primum locum in hac Spirituali ædificio vendicat sibi aurum. Qui autem sunt illi, qui aurea in Ecclesia Dei fabricant ædificia; Illi certè, qui geminâ charitate, quæ perfectionis vinculum est, in- Col: 3.

flammati, ardens quoddam desiderium, seu zelum honoris diuini & salutis hominum in corde gerũt.

Ac cum multa sint, quæ de Zelo ad regimen animarum vtilissimo dici possunt: mihi quidem vel commendationem eius vel necessitatem attigisse suffecerit. Nullum equidem maius sacrificium, offerrri Deo potest, zelo animarum, vti D. asserit
Hom: 12. in Ezech. Gregorius: Hoc opus non humanum, sed supra naturæ ordinem, ideoq; diuinum censetur, cooperari Deo in salute animarum. Quid ita? Quia
Psal: 17. Domini est salus. Qui ergo ad dandam salutem, Dei adiutores sunt, vti certè omnes nos sumus, diuinũ planè opus agunt. Quantum enim esset cooperari Deo in molitione cæli & terræ? atqui hoc multò maius est. Audite quid hac de re aureum illud os
Hom: 55. ad pop: Ant. D. Chrysostomi eloquitur, cùm inducit Deum loquentem: Feci ego cœlum & terram: eadem conditionis facilitate te dono; vt terram, facias cœlum. Accendi ego luminaria; accende tu clariora illis: namq; potes his qui in errore sunt, lumen veritatis accendere. Maius istud beneficium est, quàm solem intueri. Hominem creare non vales! at iustum gratumq; Deo potes efficere. Ego substantiam feci: tu exorna voluntatem. Vide quàm te diligam, qui maiora tibi perficiendi potestatem tribuam. Ita egregiè Chrysostomus: Verum, num horum aliquid sine hoc sancto animi feruore

mi feruore præstare quis poterit? Minimè gentium. Sicut enim ex terræ metallo, sine ignis calore aurum conflari non potest: ita & multò magis, vt ex terra fiat cælum, vt terreni homines efficiantur cælestes, certè vel in primis ignis iste, seu zelus, efficiet. Accendere autem lumen veræ & viuæ fidei quomodo quis poterit, nisi ipse priùs ardeat? Si enim nihil accendit, nisi ignis: ita & tu profectò non accendes, nisi ipse priùs hoc sancto igne exarseris. Deniq; auferre sordes peccati, ac animam veris adornare virtutibus, vt grata & accepta sit Deo, quis sine zelo vel præsumere audeat? Multo labore sudatum est, inquit Propheta, & non exiuit ex ea nimia rubigo eius, neq; per ignem. Ezech.24.
Quod si tu hoc igne careas: neq; rubiginem peccati abstuleris, neq; animam ad virtutum splendorem expolliueris. An ergo hæc parua cuiq; videbitur zeli sacerdotalis commendatio, sine qua diuinum hoc opus salutis rectè geri, ac ne geri quidem potest? Quare vt necessitatem quoq; ipsius attingam, illud vnum pro multis adferam. Quemadmodum enim ad hanc, qua nihil charius habemus, vitam corporis vel viuendam, vel conseruandam spiritu vitali indigemus, sine quo corpus vitales functiones non exercet: ita sanè his qui præsunt necessarius est spiritus zeli; quem si non habent, deputantur cum mortuis; nec vnquam

Hæbr: 9. excitare poterunt conſcientias hominum ab operibus mortuis ad ſeruiendum Deo viuenti. Vultiſnè huius dicti mei veritatem clariùs cognoſcere? Profero vobis illum vnum Antiſtitem, cui nomine Dei dictum eſt: Scio opera tua, quia nomen ha-
Apoc: 3. bes quod viuas, & mortuus es. Eſto vigilans, & confirma cætera, quæ moritura erant, & pœnitentiam age. Cur quæſo iſte licet viuat, mortuus eſſe dicitur? quia zelo, ſeu vigilantia Paſtorali, quæ ſalus ſubditorum eſt, fuit deſtitutus.

Quæ autem ſunt obſecro iſta, quæ vigilans confirmare iubetur moritura? Montem quendam valdè profundum, videtur mihi S. Ioannes his verbis oſtendere; ex quo aurum hoc zeli eruitur, qui non alius eſt, niſi attenta cogitatio peccatorum, mortem animæ adferentium, quibus in toto orbe Deus offenditur. Conſiderabat benè has of-
1. Eſdr: 9. fenſas ille, qui ſciſſo pallio & tunicâ, genibus flexis, ac manibus expanſis, ante templum plorans, tales ad Deum fundebat preces: Deus meus, confundor & erubeſco leuare faciem meam ad te, quoniam iniquitates noſtræ multiplicatæ ſunt ſuper caput noſtrum, & delicta noſtra creuerunt vſq; ad cœlum, à diebus Patrum noſtrorum: ſed & nos ipſi peccauimns grauiter, vſq; in diem hanc, & in iniquitatibus noſtris traditi ſumus, in gladium, & rapinam, & confuſionem vultus, ſicut in die hac.

An non

An non ita nobiſcum geritur? Typum & imaginem miſeriæ noſtræ præſentis videmus, quam delicta & iniquitates noſtræ attulerunt. Nolo ego delicta Ordinis noſtri Eccleſiaſtici, in quibus vti homines delinquunt recẽſere: ne quem mea nimis offendat oratio. Referat aliqua Dei ſeruus, is qui ſe ſeruum ſeruorum Dei primus appellauit. Nulla animarum lucra quærimus, ad noſtra quotidie ſtudia vacamus, terrena concupiſcimus; humanam gloriam intentâ mente captamus, Dei cauſas relinquimus. Locum ſanctitatis accipimus, & terrenis actibus implicamur. Greg: Homil: 17. in Euang.

Iniquitates verò populi, quibus Spirituales mederi debent, quis numerauerit? Illæ ſunt, quarum præcipuas expreſſit Saluator: De corde exeunt homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falſa teſtimonia, blaſphemiæ; quibus addamus, ſcelera, quæ in hoc Regno impunè patrantur: ſcilicet ſacrilegia, templorum profanationes, periuria manifeſta in iudicijs, vſuras publicas, pauperum oppreſſiones; ſubditorum, quæ morti æquiparantur, ſeruitutes; rapinas, raptus, matrimonij pupillaris nundinationes, & grauiſſimas, quæ in dies creſcunt, hæreſes; & ſexcenta id genus. Hæc videbunt Antiſtites & Sacerdotes; & ſanandis his exitialibus animarum morbis, quantum in illis eſt, non inuigilabunt? Quiſq; noſtrum ſibi dictum exiſtimet: Eſto Matt: 15.

met: Esto vigilans, & confirma cætera quæ moritura erant. Audite quibus verbis mellifluus Bernardus ad hanc vigilantiam sese excitabat: Si stillantem in cruce Domini sanguinem collegissem, essetq; repositus penes me in vase vitreo, quod & portari sæpiùs oporteret, quid animi habiturus essem in discrimine tanto? Et certè ad seruandum accepi, pro quo mercator non insipiens (ipsa vtiq; Sapientia) sanguinem istum dedit: sed & habeo thesaurum istum in vasis fictilibus, & quibus multò plura quàm vitreis imminere pericula videātur. Quid ego? quò me vertam infœlix, si tantum thesaurum, si preciosum istud depositum, quod Christus sangine suo pretiosius iudicauit, contigerit negligentiùs custodiri? Hoc itaq; aurum Zeli, seu feruoris Spiritus, ex isto monte eruite, illud commendatum habete, atq; vti summè necessarium, à Deo precibus obtinete.

Serm: 3. de Aduētu Dom.

Argentū. Alterum à nobis in hoc fundamento superædificari debet argentum, prædicationis verbi Dei ministerium. Eloquia Domini, eloquia casta, argentum igne examinatum: ad quem thesaurum fidelibus dispensandum, prædicator veritatis, igneis quibusdam & admiratione dignis verbis admonet. Testificor coram Deo, & Christo Iesu, qui iudicaturus est viuos & mortuos, per aduentū ipsius & regnum eius. Obtestatur Antistitem per iudicium

Psal: 11.

2. Tim: 4.

Dei, interminatur pœnā in illo iudicio, si officium neglexerit. Ostendit præmium in aduentu regni Dei, si munus impleuerit. Prædica, inquit, verbum, 1. Tim: 4.
non fabulas, neq; genealogias interminatas, quæ 1. Tim: 1. ad Tit: 3.
non sunt ad ædificationem Dei, vti quidam in funeribus perperàm faciunt; neq; stultas & inutiles quæstiones: sed Dei verbum narra; quod in lege & in Euangelio continetur. Legatione fungeris 2. Cor: 5.
pro Christo: Ostende literas fidei, & legationis tuæ. Quid enim aliud est Scriptura sacra, vt pulchrè dicit S. Gregorius, nisi Epistola quædam Dei Lib: 4. Epist: 84.
omnipotentis, quam mittit per legatos ad creaturam suam. Prædica ergo verbum, & voluntatem eius, qui te misit, populo declara.

Et sic quidem Apostolus cum Timotheo indulgentiùs, secum ipse seueriùs agens, ad hoc munus laboriosum implendum, calcaria sibi addebat: Væ mihi, si non Euangelizauero: Si Euange- 1. Cor: 9.
lizauero, gloria mihi non est. Necessitas enim mihi incumbit. Væ autem mihi est, si non Euangelizauero. Illustrat hæc verba Theodoretus. Seruus non se iactat, cùm Domini officium facit. Sed si resistit voluntati Domini, pœnam meretur. Quam pœnam? Damnationem, inquit Hieronymus: Væ mihi, si non Euangelizauero.

Quanto autem studio & feruore, cœleste hoc pabulum Præsules populo ministrarent, S. Dun-

Sur: in Vit: SS. die 19. Maij. ſtani Primatis Angliæ, Archiepiſcopi Cantuarieñ: egregium factum indicat. Cùm enim illeſenio confectus, die ſollenni, quo Dominus victor in cœlum aſcendit, ad cœleſtem gloriam ab Angelis vocaretur, reſpondiſſe fertur: Quò me inuitatis, ô cœleſtes Spiritus, non poſſum hodie venire, niſi priùs oues à Domino mihi commendatas, (quæ id plurimæ expectant,& quas decipere non eſt meũ,) pane verbi Dei hac die refecero; & quo tramite Chriſtum ſequi debeant, oſtendero. Nec minori laude dignus S. Galdinus Epiſcopus Mediolani, qui cùm aliquando non ouibus ſed lupis prædicâſ- Martyro: Rom: die 18. April. ſet: cùm inquam feruentem concionem aduerſus hæreticos Catharros expleuiſſet,ſpiritum Deo reddidit.O nimis fælices Epiſcopos! qui ex labore prædicationis verbi Dei,migrarũt ad præmium,ad videndum æternum Dei verbum.

Excuſari quidem interdum poſſunt Antiſtites ab hoc munere,vel ob graues functiones Senatorias, vel ſi talentum docendi non habeant: ſed certè inexcuſabiles ſunt, ſi docendi & paſcendi munus perſonis, vel ob ætatis vel doctrinæ defectũ, minùs idoneis,quod multorum malorum cauſa eſt,committunt.

Quare ſi hoc argentum probatum inueniatur, ſiue in alto, ſiue in humili loco, promite & in vſum Eccleſiæ proferte. Si qui in Clero probi, &

diuinarũ ac humanarũ rerum ſcientiâ exculti inueniũtur, hi Eccleſiaſticis negocijs adhiberi, hi amari; & cùm amor opere probetur, & beneficijs debent ornari. Ita ſanè in Eccleſia Dei ſuperædificatur argentum.

Tertio loco in hac precioſa ſtructura poni debent lapides precioſi, virtutum ſplendorem deſignantes, illi nimirũ duodeni, Dei iuſſu in rationali ſeu pectore Sacerdotis poſiti, in quatuor ordines diſtincti. Quatuor enim ordines gemmarum Sacerdos in pectore geſtat, cùm quidquid facit, loquitur, adeòq; cogitat, prudentiâ circumſpectum, iuſtitiâ rectum, fortitudine firmum, temperantiâ à malis omnibus fuerit ſecretum. Quid autem ſinguli illi duodeni lapides exprimant, ne longior ſim, non recenſebo: præſertim cùm compendio quodam Deus ipſe id ſatis expreſſerit, iubens in eodem ornamento Sacerdotali illa duo verba ſcribi: Doctrina & Veritas. De doctrina, quòd ſit munus Paſtorum, iam dictum eſt. Atqui non minùs ab illis exigitur Veritas, quæ duplici genere, tam verborum, quàm rerum concluditur. Veritas quidem dictorum eſt, cùm verba rebus æquantur; cùm falſitas omnis abeſt. Veritas autem rerum eſt, cùm res ſeu facta cum verbis concordant: ac vt vno verbo dicam; cùm Sacerdos quod monet, ipſe facit; cùm præit exemplo, & viam Dei in veritate docet; cùm

Lapides precioſi.

Exod. 28.

Matt. 22.

cet; cùm

cùm nonſolum gemmis & margaritis ornatus, ſed præclaris etiam factis illuſtratus in publicum prodit.

Miramur, & meritò quidem, tot & tanta ſcelera reperiri; paruum profectum verbi Dei videmus. In promptu vel illa præcipua cauſa eſt, quod cum Sacerdotum vita mirabiliter pugnat oratio. Habent aliquid zeli, adferunt doctrinam: ſed in veritate vitæ, in hoc tertio ſigno cum illis Magis
Exod: 8. Pharaonis, pleriq; omnes deficiunt. Quod ergo Deus coniunxit in Sacerdote, Doctrinam & Veri-
Matt: 19. tatem, homo non ſeparet, ſi homines Deo coniungere, vti debet, ſatagit. Sit non ſolum vox eius
Cant: 2. dulcis, ſed & facies decora; hoc autem eſt, vita, perquam quiſq; velut ex facie cognoſcitur, virtutibus ceu gemmis ornata. Nam ſi vita non eſt commendabilis, & vox erit ingrata. Cuius enim vita deſpicitur, reſtat vt eius prædicatio contemnatur.

Oſtendi iam ædificia precioſa, à Dei miniſtris erigenda: quæ ne nobis excidant, meminerimus illa, non ſolùm D. Pauli, ſed etiam Dei volũtate in Sacerdotibus requiri. Quid enim illud eſt,
Leu: 7. quod Deus lege perpetua Aaroni & filiis eius Sacerdotibus de hoſtiis immolatis non alias partes in
Chryſoſt: Homil: 12. in Marc. Beda in c. 27. Exo. cibum cedere voluit, quàm pectuſculum & humerum dextrum; & vti D. Chriſoſtomus & Beda venerabilis obſeruant, etiam σιαγόνα, id eſt maxillam.

xillam partẽ fuiſſe Sacerdotum. Non ſine myſterio id factum. Sacerdoti cedit in cibum pectus, vt habeat zeli feruorem in corde. Pars ipſius maxilla, vt teneat verbum prædicationis in ore. Eſca deniq; eius armus dexter, vt ſit ei iuge exercitium virtutum in opere. Ex hac ſanè triplici materia conſumatio Sanctorum & ædificatio Corporis Christi in fundamento veræ fidei efficitur. Zelus enim faciet, vt Antiſtes, & Sacerdos ædificare velit; Doctrina, vt ſciat; virtus, vt poſſit. Verum de his hactenus. Tranſeo iam ad humiles illas caſas, quæ comparatione priorum ex lignis, fæno & ſtipula, contextæ eſſe cenſentur; quibus lumen intelligentiæ paucis adferam. Si quis ædificauerit ligna, fænum, ſtipulam, vniuſcuiuſq; opus manifeſtum erit.

Primum autem illud dico. Licet compertum ſit, per hæc vilia & obſcura opificia, pleroſq; omnes, minores ideoq; venia dignos lapſus, intelligere; quorum ſententiæ ſuus locus relinquatur: At certè non defuerunt aliqui ex Patribus, & viri eruditi, qui hæc aliò retulerunt. Vbi enim Chriſtus fũdamentum eſt, bonorũ operũ ædificium ſequi debet: ad quod peccata etiam parua referri, & in iſto fundamento collocari non poſſunt. Quæ enim Societas luci ad tenebras? Quid ergo hæc ſibi volunt? Vſum, incrementa, & acceſſiones fortunarum exprimunt. Cùm enim opes & facultates à natura

Aug: in Enchirid: c. 68. D. Thom: in Comẽ: 1. Cor: 3. 2. Cor: 6.

natura ostensæ, vel ex syluarum amplitudine, vel ex pratorum abundantia, vel ex frugum vbertate præcipuè congerantur: qui progressum ecclesiæ accessione & splendore diuitiarũ, & opum in primis metiuntur, perinde faciunt, ac si in domum Dei, ligna, fænum, & stipulam intulissent. Nunquid illos damnat Apostolus? Non equidem, quia & isti ædificant: sed illis qui aurum, & argentum, & gemmas adferunt, multò inferiores esse censet. Sed iam audio illas voces vsitatas. Atqui temporalia sine spiritualibus subsistere non possunt. Ita sanè; Verum quatenus cura temporalium, Ecclesiasticis gerenda sit, diuino apud Ezechielem edocemur oraculo. Sacerdotes, caput suum non radant, neq; comam nutriant, sed tondentes attondeant capita sua. Aperit nucleum mysterij, Doctor Morum. Quia enim cuncti, qui præsunt, habere quidem exteriores sollicitudines debent, nec tamen eis vehementer incumbere: rectè Sacerdotes, & caput prohibentur tradere, & comam nutrire; vt temporales cogitationes nec à se funditùs amputent, nec ad crescendum nimis relaxent, sed tondentes attondeant capita sua. Seruentur capilli in capite Sacerdotis vt cutem cooperiant: & resecentur, ne oculos claudant. ac si dictum fuisset: Prouideantur necessaria, quæ ad cutem curandam & ornandam pertinent; At ne istæ curæ & cogitationes de super-

Ezech: c. 44.

Greg: par: 2. Past: c. 7.

de superfluis excrescant, & ab illa preciosa spirituali structura animum & oculos auertant, magnoperè est præcauendum.

Vt autem me ex his ligneis, imò aureis etiam, ædificiis, breuiter expediam: liceat mihi de amborum tum probatione, tum mercede (vt manifestationem omittam) duo verba cum Apostolo in medium adferre.

Primum verbum timorem incutit. Vniuscuiusq; opus quale sit, ignis probabit. Non ille quidem tantùm, qui post hanc vitam peccatorum labes expiare creditur; verum vti Diuus Augustinus, & alij obseruârunt, ignis quidam doloris, cor vrens etiam in hac vita, quo opera ministrorum Dei probantur. Ille sanè ab Ecclesiastico descriptus. Sicut aurum in igne probatur: ita homines receptibiles seu acceptabiles in camino humiliationis. Graue hoc examen, quia ignis examen est; nec vulgaris, sed Diuina probatio, qua Deus examinat opera preciosa, quæ per ignem illæsa transeunt: qua item probat illa fragilia quæ comburi necesse est, ac etiam vnà cum illis cor aduri: vtraq; sane ædificia per hunc ignem aduersitatis transeunt.

In Enchirid: c. 68. Greg: lib: 4. Dial. c. 39.

Eccl: 2.

Alterum verbum; partim solatium, partim merorem adfert. Si cuius opus manserit, mercedē accipiet. Magnū his qui perfectionis culmen at-

tingunt eſt ſolatium;quorũ ædificia magnifica,etiã in præſenti tempore,ab igne illæſa manent: & manent quidem, tum ad opus, tum ad meritum. Vultis,vt exemplis rem totam demonſtrem? Nunquid obſtinatus ille Pharao abſtulit zelum Moyſis, licet illum tot malis afflixiſſet. Manſit hoc aurum in il-
Exod:7. lo igne, & promeruit vt audiret illud à Deo. Ecce conſtitui te Deum Pharaonis. Quia habes zelum
Exod:20 Dei, qui fortis & zelotes eſt. Sis ergo Deus Pharaonis.

Numquid idem tyrannus abſtulit Aaroni argentum prædicationis:quæ vtiq; mãſit igne aduerſitatis examinata, & præmio à Deo illuſtrata; vt ex interprete ad Prophetiæ dignitatem fuerit euectus, dicente Deo: Et Aaron frater tuus erit Propheta. Et vt propinquiora adferam: An quæſo immanis illius tyranni ignis, quem glorioſo Martyri S. Laurentio adhibuit,lapides illos precioſos, fortitudinẽ animi eius & beneficentiã in egenos combuſſit? Manſit illud opus, quam laudem dat Mar-
Pſal: 111. tyri Eccleſia: Diſperſit dedit pauperibus, iuſtitia eius manet in ſæculũ ſæculi. Manſit & merces. Cornu eius, illud inquam robur animi Leuitici,exaltatum eſt in cæleſti gloria. Et ſic quidem manent precioſa ædificia. At de illis vilibus,definitiuam,& mærori permixtam ſententiam audiamus. Si cuius opus arſerit, detrimentum patietur. Non manent certè

certè istæ structuræ, quòad opus. Adest inopinatus aliquis casus, & sæuus hostilis ignis; & omnia confundit, interdum in cinerem & fauillam conuertit. Magnum toties, quod sine dolore commemorari nequit, detrimentum patimur, quando possessiones, horrea, subditi Ecclesiæ, expilantur: & militum, ante oculos nostros, cedunt furori. Ardent certè ista opera, nec manent. Sed numquid manent ad meritum? Vtiq; si in fundamento Christi ædificabantur, si Ecclesiæ ista acquirebãtur. Opus ardet: Ipse autem qui damnum sentit, manebit, fundamenti incorruptione munitus. Saluabitur: sic tamen quasi per ignem. Non periclitabitur quidem omninò de salute: sed dolor iste & cruciatus ex amissione partus sui, instar ignis peccata expiantis illi seruiet. Procul autem hinc illi absunt, qui administrationem magistratûs, messem auream esse censent; qui aliud fundamentum, quàm quod positum est ponentes, vt Sacris verbis vtar, Syon Mich: 3. in sanguinibus ædificant, ac sua quærunt, non quæ Philip: 2. IESV Christi. Horum profectò quàm in præcipiti stet res salutis, Sacri de peculio Clericorũ lati Canones, qui Spiritu Dei conditi, non falsa, sed vera loquuntur & perfecta, ne ego id referram, satis abundè testantur.

Vnusquisq; ergo videat, quomodo superædificet. Vnusquisq; enim mercedem accipiet, secundũ

1. Cor: 3. proprium laborem; Dei enim adiutores sumus.

Talia, quæso, & Vos Patres, illa inquam magnifica & permanentia opera agite, & in Ecclesia inprimis relinquite. Aurum illud zeli obscuratum, Thren: 4. pristino splendori restituite. Argentum verbi Dei neglectum, colorem ipsius optimum mutatum & nigredine malæ vitæ fuscatum, probè expurgatum, populo reddi facite. Lapides sanctuarij (proch dolor) in capite omnium platearum dispersos ad Sanctuarium reuocate. Hæc vt etiam à Clero præstentur, doctrinam incorruptam, & morũ emendationem, quæ propria Synodorũ tractatio est, legibus sancite: ac quod caput rei est, leges ipsas optimas & saluberrimas executioni mandate. Hæc vos gloriosos, omnibus charos & venerãdos, ac lõgo sæculo memorãdos reddent. Inuitat vos vnà mecum ad hæc gnauiter præstanda diuinus ille Ecclesiasticus, cuius præclara sententia totam hanc meam parenesim complexa esse videtur.

Eccl: 14. Omne opus corruptibile, (quale est ligni, fœni, stipulæ) in fine deficiet; & qui operatur illud, ibit cum illo: & omne opus electum, (auri & argenti, gemmarum) in fine iustificabitur: hoc autem est, approbabitur à Deo; & qui operatur illud, honorificabitur in illo. Faxit iam Deus, vt pro his structuris excelsis, ac veluti templis magnificis erectis,

rectis, siue etiam pro illis vilioribus in rem Ecclesiæ vtiliter constitutis, in illo fine, quo paucitas dierum nostrorum finietur breui, honorem referamus; & cùm apparuerit Princeps Pastorum, percipiamus immarciscibilem gloriæ coronam.

Iob 10.
1. Petr: 5.

